

УДК 021.6:316.77]:[005.336.2:159.943.7]:02
DOI: 10.31866/2616-7654.12.2023.293571

SOFT SKILLS ЯК ВЕКТОР МЕЙНСТРИМУ В БІБЛІОТЕЧНІЙ ГАЛУЗІ

*Ольга Івашкевич,
аспірантка,
Національна академія керівних кадрів
культури і мистецтв
(Київ, Україна)
e-mail: iem240377@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6839-7855*

Метою статті є висвітлення потенціалу, актуальності, практичної цінності soft skills як складової успіху бібліотек та окреслення алгоритму дій задля покращення практичного застосування надпрофесійних навичок у поліфункціональній діяльності бібліотечної галузі; визнання можливостей і продуктів софт-компетенцій нагальними в період супротиву російському вторгненню та конкурентоспроможними у середовищі цифрового суспільства.

Методи дослідження ґрунтуються на ефективності застосування загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема: аналізу, синтезу, логічного методу, термінологічного аналізу, структурно-генетичного, системно-комплексного, аспектного аналізу та ін.

Наукова новизна дослідження полягає в розширеному аналізі застосування елементів soft skills у формуванні новаційних моделей відносин бібліотека–користувач з урахуванням цивілізаційних викликів, воєнного стану в країні, а також із акцентом на ключові аспекти актуальності сьогодення: виклики, категорії, потреби, підходи та моделі.

Основні висновки. У роботі досліджена ресурсність складових soft skills як невід’ємна опція успіху. Розглянуті напрацювання і потенціал використання скілів для нарощення темпів трендовості та розкриття можливостей у бібліотечній галузі. Доведено, що практика та креативність застосування на постійній і тривалій основі складових soft skills у бібліотеках є особливо актуальними у період воєнного стану; ефективно затребуваними, згідно з теорією покоління; формують новий фокус; предметно лідирують у бібліотечно-інформаційній галузі; запобігають як професійному, так і галузевому деструктивізму. Вищезазначене – це знаковість трансформації бібліотек з урахуванням бібліотечних практик та модифікації бібліотечної діяльності. Обґрунтовано подальші ключові пріоритети та визначено акценти для подолання перепон на шляху успіху бібліотечного фахівця при ефективності застосування soft skills.

Ключові слова: скіли; soft skills; м’які технології; неспеціалізовані та надпрофесійні навички; соціальні компетенції; софт-компетенції; профнавички; застосування soft skills у роботі бібліотек; практика тьюторингу; динаміка скілів у бібліотечно-інформаційній галузі.

ВСТУП

В одному зі стратегічних напрямків мобілізаційного спрямування діяльності бібліотек України, відповідно до Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 р. «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України», яку схвалив Кабінет Міністрів України (2016), фігурує поняття «Розвиток ефективних комунікацій», що є аргументованим планом дій візії бібліотечної галузі. Утім, на шляху амбіційних цілей та поетапних напрямків існують проблеми, зокрема модернізація і тенденції інноваційного розвитку публічних бібліотек України. Окремо – нерозуміння потенціалу та перспектив надпрофесійних навичок, невміння вибудовувати міжзв’язковість софт-компетенції–бібліотека, враховувати сучасні запити суспільства, форми роботи, лавірувати в практиці, зважаючи на воєнний

стан у державі, тощо. Вирішити цю ситуацію допоможе насамперед глибинне розуміння сутності, потенціалу відповідно до першості м'яких навичок серед інших опцій, складових успіху. Завдяки цьому наявні вміння формувати та доводити до суспільства пріоритетність книгозбірень на противагу іншим засобам і джерелам інформації, побудова алгоритму подолання перешкод для практичного застосування soft skills та досягнення покращення, вміння застосовувати скіли для створення іміджу бібліотеки, розробки стратегії, тактики, новаторства тощо.

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДҐРУНТЯ

Методологічним підґрунтям дослідження став чималий обсяг публікацій вітчизняних та зарубіжних науковців щодо різних аспектів м'яких навичок для забезпечення і трансформації інформаційно-комунікаційного середовища публічних бібліотек України в реаліях сьогодення. Дослідження таких науковців, як А. Бугайчук (2019), В. Візнюк (2020), В. Загуменна та О. Кузьменко (2020, 2021, 2022; Загуменна, 2019), Н. Самолюк (2021), О. Сербін та Є. Кулик (2019), Н. Хараджян, І. Закарлюка та Ю. Кулінка (2021), М. Цілина (2023) та ін., на вісті сьогодення і не лише в розрізі новачності наукових напрацювань стану об'єкта дослідження, а є дороговказом для успішної модифікації вищезазначеного середовища вітчизняних бібліотек, аргументованим підґрунтям для визначення подальших кроків та практики дій на користь бібліотечно-інформаційному середовищу публічних бібліотек України.

Мета статті – обґрунтування потенціалу та доведення перспективності м'яких навичок як кластера успіху бібліотечно-інформаційної галузі в умовах часу і відповідно до вимог століття; роз'яснення складових платформи успіху, інструментів звершення в бібліотеках України.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методи дослідження концентрувалися на системних, узагальнюючих теоретико-практичних засадах органічності поєднання загальних (методи аналізу та синтезу, логічний і термінологічний) та спеціальних (порівняльний, інформаційний) методів наукового дослідження. За допомогою оглядово-аналітичного методу опрацьовано наявні теоретичні надбання із теми цього дослідження.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Пандемія, воєнні події, екологічна та економічна кризи, різногалузеві зрушення, міграційні процеси тощо стали викликом державі, суспільству і кожному громадянину, каталізатором змін у різних галузях діяльності, тими трансформаційними процесами, які торкнулися і бібліотечної галузі. Ці проблеми актуалізували низку питань: концепція місії (мова саме про процес формування мети на основі врахування особливостей виконавців діяльності); стратегія планування; бачення майбутнього тощо, але, на жаль, в єдності деструкції комплексу особистісних якостей: комунікація, емпатійність, критичне (інноваційне) мислення, відновлювальність (мова саме про професійну психосоматику) та концентрування тощо. Яке рішення? Алгоритм змін – успішні особисті якості, розвинуті індивідуальні характеристики, або «гнучкі» навички soft skills (далі – SS).

Здається, ніби лише кілька років тому з'явився певний тренд на SS, але це далеко не так. М'які навички існували завжди. Проте на них не так суттєво на-

голошували та не об'єднували в одну категорію. Звідси й виникло чимало міфів про розвиток і формування soft skills. Гнучкість та стійкість, адаптація, пошук нових можливостей, варіативність дій, відповідальність за власну відбудову, і все це в надзвичайних умовах сьогодення, – йдеться про соціально-комунікативні, «м'які» навички (від англ. soft skills) (Бугайчук, 2019).

Отже, серед навичок XXI ст. можна виокремити SS – комплекс неспеціалізованих, надпрофесійних навичок, які відповідають за успішну участь у робочому процесі, високу продуктивність і, на відміну від спеціалізованих навичок, не пов'язані з конкретною сферою; hard skills – вузькоспеціалізовані навички, які діють у сталих умовах і в межах однієї професії, професійні вміння та знання людини (знання іноземної мови, швидкий друк, математичні обчислення, вміння керувати автомобілем тощо); digital skills – цифрові навички, які виникли в зв'язку із глобальною діджиталізацією та цифровізацією нашого світу. Лише soft skills, які пов'язані з особистими навичками людини (високі комунікаційні здібності, стресостійкість, позитивне мислення, самоорганізація, вміння постійно навчатися, вміння довгостроково планувати, командна робота тощо), універсальні та забезпечують 85 % досягнення успіху в будь-якій професії, на відміну від професійних навичок, які становлять лише 15 % (Юрченко, 2020; «Соціально-комунікативні навички», б.д.; *Що take hard skills*, 2020).

Отже, SS спрямовані на власне осмислення, глибинне розуміння причинно-наслідкових внутрішніх і зовнішніх процесів (особисте інтелектуальне управління, регулювання, основою якого є емпатія); переможну роботу із власними кризами (мова про розвинений емоційний інтелект, який плідний лише в тандемі з конкретними діями, які мають приносити особисте задоволення, а оточенню користь); усвідомлене спонукання до діяльності в найважчі періоди; здатність вибудовувати стосунки (це і важливість розуміти, і вміння поєднувати незалежність мислення, ефективність роботи в команді); делегування (мова про людину-комунікатора, яка об'єднує нові напрямки, інших особистостей, тому що все найцікавіше на перетині; розуміння та знання, як правильно розподіляти свій час, уникати метушні, щоб досягти успіхів у реалізації запланованого, відповідно до професійної сфери); емпатичну підтримку, емпатійність (розуміння стану іншої людини, її емоцій) – здатність ставати на місце іншої людини з метою зрозуміти її почуття і погляди та використовувати це розуміння, щоб скеровувати свої дії (я розумію тебе, твої емоції і зараз тут із тобою); корегування рівнів емпатії в особистісному просторі (емпатичні люди, емоційно-чуйні, не агресивні, але водночас схильні до відсутності розуміння і захисту власних кордонів, і навпаки, деємпатичні – агресивні, егоцентричні щодо власних кордонів та до інших).

Друга група м'яких навичок (тайм-менеджмент; планування; бажання; проєктний менеджмент; персональна економіка; презентація себе світу) – це тенденція до структурності знань про себе і їх застосування на практиці, практичні дії. Зупинимось на кожній окремо. Зокрема, тайм-менеджмент – це навичка, коли є наявність усвідомлення ціни свого часу (техніка управління часом), правила і принципи, що допомагають його організувати, та бажання побудувати збалансоване життя, досягти максимальної ефективності в будь-якій справі, робити якомога більше, мінімізувавши часові витрати, та знизити рівень стресу людини. Це і про поставлення правильної мети (фокусування і мотивація, час та першо-

чергові потреби), і безперечно про результативність (так би мовити «коефіцієнт трудомісткості», розподілення справ у часі). Отже, і про чіткі цілі, замір проміжних результатів і конкретні підсумки для подальшого зростання.

Тайм-менеджмент і є *soft skills* – ця навичка формується лише в практичній діяльності, відповідно легко модифікується та коректується тощо; потребує конкретної ситуації для застосування; повільно засвоюється. Навички тайм-менеджменту сприяють подоланню перепон на шляху своєчасного виконання завдань: прокрастинація (важливе на потім, легше – зараз за швидкістю результату); перфекціонізм (прагнення до досконалості і власна прискіпливість до результату). В правилах тайм-менеджменту ефективність не у швидкості чи обсягах виконаної роботи, а в результативності – звільненні від другорядності, неважливості; розмежуванні власного та корпоративного, робочого, усуненні хронофагів – відволікаючих об'єктів. Вищезазначене стосується всіх видів тайм-менеджменту: корпоративного (розподілення керівниками завдань у команді та встановлення термінів їх виконання); особистісного (конкретна людина, її професійна діяльність, саморозвиток та самовдосконалення, особистий час тощо).

Глобальне планування, локальна дія – це система побудови гармонійного життя, коли плани відповідають цілям, а цілі – цінностям. Потрібно фокусувати людей на роботі та говорити про плани на майбутнє (відмова від ідеї «будувати плани марно»); планувати із чітко визначеними акцентами; постійно їх корегувати, навіть якщо доводиться міняти їх щодня. Ми не можемо занадто вплинути на ситуацію – це залежить не від нас, а від середовища, в якому ми перебуваємо, але в жодному разі не можна кидати свою галузь та колектив.

Інструментами методу планування є: ABCDE – розподіл справ на групи важливості; SMART – формулювання цілі та розподіл її на дрібніші завдання; матриця Ейзенхауера – сортування справ за критеріями важливості та терміновості; принцип Парето – «приблизно 80 % результатів приносить 20 % зусиль»; діаграма Ганта – візуальне відображення справ у вигляді календаря із зазначенням крайніх термінів тривалості та порядку виконання; метод «помідора» (*pomodoro*) – максимальна концентрація уваги на короткий період для виконання конкретного завдання («Соціально-комунікативні навички», б.д.).

Ще одна складова SS – бажання – це навичка про створення й інвестування часу/грошей у справді вартісні речі для особистісного успішного професійного майбутнього. Постановка амбітних цілей, які легше досягти, коли вони обґрунтовані внутрішньою мотивацією; складні (мотивовані); обмежені у часі. Дедлайн стимулює розширювати кордони можливостей і генерації мислення. Цілі, плани, мрії потрібно формулювати, фіксувати та поетапно реалізовувати у власній візії.

Навичка проєктний менеджмент, управління проєктами – здатність правильно розставляти пріоритети, управляти робочими процесами, знати принципи планування і тайм-менеджменту. Професії майбутнього, нові і перспективні, мають велику потребу саме в цій навичці (Ведишева, 2021).

Персональна економіка – навичка, при опануванні якої все зазначене стає реальним, з'являються прагнення розвиватися, інвестувати у вартісні речі, конкретика стосовно завтра: що і як заради мети.

Презентація себе світу передбачає такі складові: міжособистісну комунікацію; мистецтво публічних виступів (сторітелінг – захопливо й емоційно); критичне

мислення. Внутрішнє багатство треба навчитися відповідно презентувати (мовна естетика) й віддавати світу. Така самопрезентація – підвищення престижності, враження на оточуючих, зацікавленість, фокусування уваги на собі та власному іміджі. В цьому можуть допомогти такі види самопрезентації: класична – власне представлення та партизанська – коли розповідаємо про щось, словесна ілюстрація. Тут знадобиться розуміння не тільки «місця і часу» презентації, а і підготовлених фішок як своєрідного гачка для запам'ятовування та виділення на фоні інших.

Низка наступних soft skills: клієнтоорієнтованість – розуміння потреб користувача бібліотечних пропозицій та девайси максимальних рішень за потребами; знання іноземних мов; лідерство – першість і ведення колективу (стимулювання до мотивації та відповідальність за будь-який результат); командотворення – вміння відчувати і об'єднувати людей для спільної цілі стає надважливим; адаптивність і крос-функціональність – вчасна ситуаційна реакція, кризова орієнтованість, ситуаційне прогнозування і зміна алгоритму завдань; креативність – новаційна логічність творчості.

Якщо пропрацювати попередні навички, індивідуальна, фахова ініціативність акумулюється в максимальну, направлену на мету.

Потенціал SS для бібліотечно-інформаційної спільноти відкриває безмежні обрії пластичності в надскладний період, проєкцію динаміки успіху, змін. Бібліотекар виступає людиною-комунікатором, таким «транзистором» новацій і традицій, «хабом» тенденцій ери. Так, бібліотека Сумського державного університету провела онлайн-тренінг «Розвиток soft skills для реалізації потенціалу молодих вчених», який націлений на викладачів, науковців, співробітників і усіх зацікавлених, хто прагне інноваційного розвитку SS, а також на всіх, хто бажає дізнатися про нові технології управління проєктними командами та інструментами креативності у викладанні, особистісному бренді, застосуванні методів фокальних об'єктів, синектики, Scamper для генерування нових ідей, створенні інновацій для науки (Бібліотека Сумського державного університету, 2022). SS – це про внутрішню красу і її презентацію. Тому Львівська ОНПБ у своїй роботі ілюструє дуєт креативу і дій, а це власне задоволення і галузева користь. Книгозбірня провела тренінг «Soft skills – м'які навички сьогодення» для дітей ВПО, школярів міста, на долю яких випали чималі переживання, соціальна та психологічна травмованість (Кумецька, 2022). Така форма роботи бібліотеки на часі: важливо донести до дітей розуміння та розвиток саме м'яких, гнучких навичок – озвучити вголос думки щодо свого теперішнього життя, занять та висловити побажання на майбутнє. Нагальними в буремні часи є емпатичність, толерантність, культура поведінки, спілкування з виключенням проблемності. Це застосувала Миколаївська ОБЮ, провівши програму з арт-терапії, активного і цікавого дозвілля «Free-time», мета якої – надання комплексної психологічної, культурно-просвітницької підтримки жителям міста і ВПО (Миколаївська обласна бібліотека для юнацтва, б.д.). Окремо потрібно зазначити роботу «Зелених бібліотек» в Україні – проєкт «Насіннєві бібліотеки». Це вже про командотворення, надважливе, вміння відчувати та об'єднувати людей для спільної цілі. В цьому задіяна і Житомирська обласна бібліотека. Охочі можуть надіслати насіння для вирішення продовольчої безпеки жителям країни, постраждалим фермерським господарствам тощо. Крім проєкту, в бібліотеці також працює гурток ЕКОstation «М'ята»; проходять зустрічі-практи-

ки посіву рослин «Бібліотеки насіння»; є книги з екології та набори настільних ігор для дітей, які в доступній формі допомагають розібратися в темі екології, інтерактивно пояснити складні речі і проблематику сьогодення, отже, застосувати SS – критично-аналітичний підхід до споживання інформації, відфільтрувати зайве (Рух «Зелені бібліотеки» в Україні, б.д.). Ілюстрація менторства – робота Миколаївської ОБЮ. Бібліофахівці в рамках проєкту «Здорові бібліотеки» українсько-швейцарського проєкту «Діємо для здоров'я» презентували онлайн-лекцію про профілактику – запоруку здоров'я «Як підтримувати здоров'я check-up для всіх» (обстеження організму для раннього виявлення небезпечних захворювань) (Жива сучасна бібліотека – БФ Бібліотечна країна, 2023). Для слухачів Університету третього віку у співпраці з Товариством Червоного Хреста провели захід «Відверто про таємне» для психосоціальної підтримки незахищених верств населення, ВПО. У проєктному менеджменті SS конкретизує розуміння завтрашніх дій задля досягнення мети. Приклад проєктного менеджменту бібліотеки – проведення освітнього курсу «Нові цифрові професії» UI/UX дизайнера для старшокласників міста. Крім того, бібліотеки розміщують оголошення для місцевої громади, ВПО, ветеранів та інвалідів АТО про допомогу від місцевих органів влади, міжнародних гуманітарних і благодійних фондів, хабів, грантодавців та фіндонорів. SS-сторітелінг бібліотечно-інформаційних фахівців анонсує формування стрілецьких батальйонів із лютого 2023 р., проведення курсів, грантів, проєктів, зустрічей із представниками міжнародних, волонтерських організацій, консультування з медичними, юридичними спеціалістами, надходження книг тощо (Миколаївська обласна бібліотека для юнацтва, б.д.; Мірошнікова, 2022; Радовська, 2022). Крім того, людська потреба в соціалізації (елемент SS) сягає піку. Зокрема, Львівська юнацька бібліотека ім. Р. Іваничука залучає місцевих жителів, ВПО для виготовлення окопних свічок військовим (Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка, 2023). Отже, застосування уніфікованих навичок бібліотечним фахівцем, володіння SS стають тотожними і пришвидшують перемогу на всіх фронтах, у всіх галузях держави. Людська потреба в соціалізації наразі актуальна, тому перспективно запропонувати потенційним учасникам співпрацю у проєктах, програмах, формуванні нових ідейних платформ сьогодення і відповідно зміни в підходах до структуризації делегування.

Аналітики сходяться на думці, що до 2035 року люди і роботи порівну поділять між собою виконання трудових функцій (Мірошнікова, 2022). Тому в найближчому майбутньому, щоб залишатися затребуваними на ринку праці, вже недостатньо мати профільну освіту і досвід роботи у своїй сфері. І хоча в Україну практика оцінювання профнавичок у сучасному сенсі прийшла не так давно, й оцінити їх у конкретних показниках вкрай важко, однак розвинути – реально (*Що таке hard skills*, 2020). Для цього потрібно на законодавчому рівні створити під керівництвом уряду департамент, який відповідатиме за ефективну співпрацю, та в перспективі узгодити практичну площину дії державного сектора, регіональної влади, роботодавців, освітян та інших зацікавлених сторін. У співпраці зазначені суб'єкти виконавчої влади повинні розробити коротко- та довготривалу стратегію для подолання кризи і відповідних дій, закріпити певні візії з урахуванням геополітичних змін, міжнародних тенденцій та перспектив, ввести в штат посади тьютора, коуча, психолога, креативного менеджера. У межах вищезазначеного за-

проводити практичні тренінги з тьюторингу, де акцентувати орієнтир на клієнта, якість послуг, інноваційність, активність, конструктивізм, пластичність до змін, толерантність, гідність та повагу, а отже, «повне занурення» у спеціальність. Таким чином не лише уявити реалії професії, а й усвідомити, чи підходить саме ця робота, практична профорієнтація. І такий симбіоз системи та елементів навчання фокусується на кожну окрему галузь, бібліотечну зокрема. Лайфхак цієї опції – систематична практика «be my shadow», формула зростання, власна експертиза оцінки. Починаючи зі школи, слід розвивати м'які навички. Власна щоденна праця – власна аналітика, прагнення удосконалюватися; дійовий баланс жорстких (які гарантують надалі успішну профдіяльність) та м'яких (ситуативні вміння, знання, навички в будь-якій роботі) навичок – це необхідна ситуаційна потреба кожного і загальна на рівні держустанов та інституцій. Побудувати програму слід так, щоб практично засвоювати універсальні, базові м'які навички, які допомагають досягти успіху в будь-якій професії з урахуванням специфіки роботи у воєнний період. Вищезазначене передбачає в інформаційно-комунікаційному середовищі професійний мейнстрім, самоорганізацію, цілепокладання, стратегічне мислення, teamwork тощо. І все це про елемент візії галузі – майбутніх спеціалістів публічних бібліотек України. На виконавчому рівні – це важелі доступу до SS всіх установ та інституцій, а в індивідуальному порядку – і працівників всіх форм власності, і всіх соціальних верств населення в альтернативному форматі.

ВИСНОВКИ

Ресурсність м'яких технологій, актуальність їх можливостей і варіативність застосування скілів набувають безмежних перспектив для динамічного розвитку, конкурентоспроможності та новацій у бібліотечній галузі, сприяють державній політиці щодо досягнення результатів у розвитку бібліотечної справи в Україні. Стає зрозумілим, що переваги майбутнього за навичками, які вагоміші за знання, вузькопрофесійні навички; вартісність soft skills не можна набути швидко. Отже, попит буде на навички, що транслітерують нові технології, а не конкурують із ними, і насамперед це сфера людського: почуттів і стосунків, емпатії і творчості, візії і новацій. Людська особистість стає безцінним ресурсом у цифрову еру. Нові виклики дають нову проєкцію щодо SS, актуалізують вміння розподіляти життя, час, сили задля результативності та запобігають професійному вигоранню бібліотекаря, розвивають здатність працювати в умовах форс-мажору, дотримуватися дедлайну, сприяють комунікабельності, креативності, лідерству. Тому необхідно цілеспрямовано розвивати soft skills як місійну частину нового часу, часу систем та технологій штучного інтелекту цифрового суспільства.

Більш успішним буде той бібліотекар, який при глобальних змінах ролі і поліфункціональності книгозбірень набуває нових навичок, розширить спеціалізацію у своїй професії: коуч-консультант, SMM-спеціаліст, event-менеджер тощо. Той, хто розуміється на командній роботі, набуває вміння, планує варіанти та підходи, опановує знання, ефективний у цілях, відчувається впевнено, самодостатньо, комфортно. Отже, сучасний бібліотечно-інформаційний фахівець знає, застосовує та пластично акумулює переваги soft skills як в особистій, так і в кар'єрній сфері, відповідно й впливає на життя в країні.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Бібліотека Сумського державного університету. (2022, 18 липня). *Розвиток Soft Skills для реалізації потенціалу молодих вчених*. <https://library.sumdu.edu.ua/uk/kalendar-podii/2501-rozvitok-soft-skills-dlya-realizatsiji-potentsialu-molodikh-vchenikh-trening.html>
- Бугайчук, А. (2019). Soft skills vs Hard skills у чому різниця? *Школа*, 6, 10–23.
- Ведишева, А. (2021, 30 квітня). *Soft skills. М'які навички для успішної кар'єри майбутнього*. TAS life. <https://taslife.com.ua/blog/soft-skills>
- Візнюк, В. (2020). Soft skills бібліотечного лідера. *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*, 4(22), 8–10.
- Жива сучасна бібліотека – БФ Бібліотечна країна. (2023, 14 лютого). *Як підтримувати здоров'я: check-up для всіх*. Facebook. <https://fb.me/c/2G5C31p8X/>
- Загуменна, В. (2019). Адвокація як важливий напрям діяльності сучасної бібліотеки. *Вісник Книжкової палати*, 4, 25–28.
- Загуменна, В. В., & Кузьменко, О. І. (2022). Інформаційно-аналітична діяльність як наукова та навчальна дисципліна: еволюція, тенденції розвитку. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 4, 102–107. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2022.269817>
- Кабінет Міністрів України. (2016, 23 березня). *Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України»* (Розпорядження № 219-р). Верховна Рада України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80#Text>
- Кузьменко, О. І., & Загуменна, В. В. (2020). Бібліотека як соціокультурний публічний простір: трансформаційні зміни. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 4, 24–31. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2020.227084>
- Кузьменко, О. І., & Загуменна, В. В. (2021). Трансформація та розширення функцій бібліотек у сучасному цифровому просторі. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 3, 38–44. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2021.244715>
- Кумецька, О. В. (2022, 1 липня). *Про м'які навички («Soft skills») дітям війни*. Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека. <https://lonpb.lviv.ua/3/23-23/1715-1715.html>
- Миколаївська обласна бібліотека для юнацтва. (б.д.). *Головна*. Взято 18 травня 2023 з <https://bit.ly/3RhtaMx>
- Мірошнікова, А. (2022, 19 грудня). *Навички майбутнього: мегатренди в освіті до 2035 року*. Освіторія. <https://osvitoria.media/experience/doslidzhennya-chomu-osobystist-staye-tsinnym-instrumentom/>
- Радовська, В. (Упоряд.). (2022). *Проект «Дія. Цифрова освіта» в бібліотеках Збаразької ТГ*. Публічна бібліотека Збаразької міської ради. <http://www.zbarazh-library.com.ua/writen/expert/dia.pdf>
- Рух «Зелені бібліотеки» в Україні. (б.д.). *Головна* [Сторінка Facebook]. Facebook. Взято 19 травня 2023 з <https://www.facebook.com/green.library.ukraine/>
- Самолук, Н. М. (2021). Soft та hard skills на ринку праці: сутність та складові. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*, 4(96), 275–294. <https://doi.org/10.31713/ve4202122>
- Сербін, О., & Кулик, Є. (2019). Професійне вдосконалення бібліотекарів в умовах необхідності якісних змін галузі. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 3, 56–70. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.3.2019.169668>
- Соціально-комунікативні навички. (б.д.). В *Вікіпедія*. Взято 15 травня 2023 з <https://bit.ly/3P4pAm9>
- Хараджян, Н., Закарлюка І., & Кулінка, Ю. (2021). Формування soft skills як основного складника конкурентоспроможного фахівця. *Наукові записки Бердянського дер-*

- жавного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки, 3, 223–233. <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2021-1-3-223-233>
- Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка. (2023, 27 січня). *Виготовлення окопних свічок у Львівській юнацькій бібліотеці імені Романа Іванчука* [Відео]. Facebook. <https://fb.watch/iR1FRD0VtP/>
- Цілина, М. (2023). Формування soft skills і компетенцій у здобувачів вищої освіти як підґрунтя адаптації майбутніх фахівців до професійної діяльності. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 11, 156–166. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.11.2023.282675>
- Що таке hard skills і soft skills: як нас оцінює роботодавець. (2020, 10 вересня). Освітній хаб міста Києва. <https://eduhub.in.ua/news/shcho-take-hard-skills-i-soft-skills-yak-nas-ocinyuye-robotodavec>
- Юрченко, О. (2020, 21 серпня). *12 м'яких навичок, важливих для щасливого життя, та як їх розвинути*. Освіторія. <https://osvitoria.media/experience/12-m-yakyh-navychok-vazhlyvi-dlya-shhaslyvogo-zhyttya-ta-yak-yih-rozvynuty/>

REFERENCES

- Buhaichuk, A. (2019). Soft skills vs Hard skills u chomu riznytsia [Soft skills vs. Hard skills, what's the difference]? *Shkola*, 6, 10–23 [in Ukrainian].
- Cabinet of Ministers of Ukraine. (2016, March 23). *Pro skhvalennia Stratehii rozvytku bibliotechnoi spravy na period do 2025 roku "Iakisni zminy bibliotek dlia zabezpechennia staloho rozvytku Ukrainy"* [On approval of the Library Development Strategy for the period up to 2025 "Qualitative changes in libraries for sustainable development of Ukraine"] (Order No. 219-r). Verkhovna Rada of Ukraine. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
- Kharadzhan, N., Zakarliuka, I., & Kulinka, Yu. (2021). Formuvannia soft skills yak osnovnoho skladnyka konkurentospromozhnoho fakhivtsia [Formation of soft skills as the main component of a competitive professional]. *Scientific Papers of Berdiansk State Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences*, 3, 223–233. <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2021-1-3-223-233> [in Ukrainian].
- Kharkiv Korolenko State Scientific Library. (2023, January 27). *Vyhotovlennia okopnykh svichok u Lvivskii yunatskii bibliotetsi imeni Romana Ivanychuka* [Making trench candles in the Lviv Roman Ivanichuk Youth Library] [Video]. Facebook. <https://fb.watch/iR1FRD0VtP/> [in Ukrainian].
- Kumetska, O. V. (2022, July 1). *Pro miaki navychky ("Soft skills") ditiam viiny* [About soft skills for children of war]. Lvivska oblasna naukovo-pedahohichna biblioteka. <https://lonpb.lviv.ua/3/23-23/1715-1715.html> [in Ukrainian].
- Kuzmenko, O. I., & Zahumenna, V. V. (2020). Biblioteka yak sotsiokulturnyi publichnyi prostir: transformatsiini zminy [Library as sociocultural public space in conditions of transformation]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 4, 24–31. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2020.227084> [in Ukrainian].
- Kuzmenko, O. I., & Zahumenna, V. V. (2021). Transformatsiia ta rozshyrennia funktsii bibliotek u suchasnomu tsyfrovomu prostori [Transformation and expansion of library functions in the modern digital space]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 3, 38–44. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2021.244715> [in Ukrainian].
- Miroshnikova, A. (2022, December 19). *Navychky maibutnoho: mehatrendy v osviti do 2035 roku* [Skills of the future: megatrends in education until 2035]. Osivtoriiia. <https://osvitoria.media/experience/doslidzhennya-chomu-osobystist-staye-tsinnym-instrumentom/> [in Ukrainian].

- Mykolaiivska oblasna biblioteka dlia yunatstva. (n.d.). *Holovna* [Home]. Retrieved May 18, 2023, from <https://bit.ly/3RhtaMx> [in Ukrainian].
- Radovska, V. (Comp.). (2022). *Proiekt "Diia. Tsyfrova osvita" v bibliotekakh Zbarazkoi TH* [Project "Action. Digital education" in the libraries of Zbarazka TC]. Publichna biblioteka Zbarazkoi miskoi rady. <http://www.zbarazh-library.com.ua/written/expert/dia.pdf> [in Ukrainian].
- Rukh "Zeleni biblioteky" v Ukraini. (n.d.). *Holovna* [Home] [Facebook page]. Facebook. Retrieved May 19, 2023, from <https://www.facebook.com/green.library.ukraine/> [in Ukrainian].
- Samoliuk, N. M. (2021). Soft ta hard skills na rynku pratsi: sutnist ta skladovi [Soft and hard skills in the labor market: essence and components]. *Bulletin National University of Water and Environmental Engineering. Economic sciences*, 4(96), 275–294. <https://doi.org/10.31713/ve4202122> [in Ukrainian].
- Serbin, O., & Kulyk, Ye. (2019). Profesiine vdoskonalennia bibliotekariv v umovakh neobkhidnosti yakisnykh zmin haluzi [Professional development of librarians due to the necessity of qualitative changes of the branch]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 3, 56–70. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.3.2019.169668> [in Ukrainian].
- Shcho take hard skills i soft skills: yak nas otsiniuie robotodavets* [What are hard skills and soft skills: how the employer evaluates us]. (2020, September 10). Osvitnii khab mista Kyieva. <https://eduhub.in.ua/news/shcho-take-hard-skills-i-soft-skills-yak-nas-ocinyuye-robotodavec> [in Ukrainian].
- Sotsialno-komunikatyvni navychky [Social and communicative skills]. (n.d.). In *Wikipedia*. Retrieved May 15, 2023, from <https://bit.ly/3P4pAm9> [in Ukrainian].
- Sumy State University Library. (2022, July 18). *Rozvytok Soft Skills dlia realizatsii potentsialu molodykh vchenykh* [Development of Soft Skills to realize the potential of young scientists]. <https://library.sumdu.edu.ua/uk/kalendar-podii/2501-rozvitok-soft-skills-dlya-realizatsiji-potentsialu-molodikh-vchenikh-trening.html> [in Ukrainian].
- Tsilyna, M. (2023). Formuvannia soft skills i kompetentsii u zdobuvachiv vyshchoi osvity yak pidgruntia adaptatsii maibutnikh fakhivtsiv do profesiinoi diialnosti [Soft skills and competences formation of higher education recipients as an adaptation basis to professional activity of future specialists]. *Ukrainian Journal on Library and Information Sciences*, 11, 156–166. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.11.2023.282675> [in Ukrainian].
- Vedysheva, A. (2021, April 30). *Soft skills. Miaki navychky dlia uspishnoi kariery maibutnoho* [Soft skills. Soft skills for a successful career of the future]. TAS life. <https://taslife.com.ua/blog/soft-skills> [in Ukrainian].
- Vizniuk, V. (2020). Soft skills bibliotechnoho lidera [Soft skills of a library leader]. *Bibliotechnyi forum: istoriia, teoriia i praktyka*, 4(22), 8–10 [in Ukrainian].
- Yurchenko, O. (2020, August 21). *12 miakykh navychok, vazhlyvykh dlia shchaslyvoho zhyttia, ta yak yikh rozvynuty* [12 soft skills important for a happy life and how to develop them]. Osvitoria. <https://osvitoria.media/experience/12-m-yakyh-navychok-vazhlyvi-dlya-shhaslyvogo-zhyttia-ta-yak-yih-rozvynuty/> [in Ukrainian].
- Zahumenna, V. (2019). Advokatsiia yak vazhlyvyi napriam diialnosti suchasnoi biblioteky [Advocacy as an important activity of the modern library]. *Bulletin of the Book Chamber*, 4, 25–28 [in Ukrainian].
- Zahumenna, V. V., & Kuzmenko, O. I. (2022). Informatsiino-analitychna diialnist yak naukova ta navchalna dystsyplina: evoliutsiia, tendentsii rozvytku [Information and analytical activity as a scientific and educational discipline: evolution, development trends]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 4, 102–107. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2022.269817> [in Ukrainian].
- Zhyva suchasna biblioteka – BF Bibliotechna kraina. (2023, February 14). *Yak pidtrymuvaty zdorovia: check-up dlia vsikh* [How to maintain health: check-up for everyone]. Facebook. <https://fb.me/c/2G5C31p8X/> [in Ukrainian].

UDC: 021.6:316.77]:[005.336.2:159.943.7]:02

Olga Ivashkevych,
PhD Student,
National Academy of Managerial Staff
of Culture and Arts
(Kyiv, Ukraine)
e-mail: iem240377@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6839-7855

SOFT SKILLS AS A MAINSTREAM VECTOR IN THE LIBRARY INDUSTRY

The aim of the article is to highlight the potential, relevance and practical value of soft skills as a component of the success of libraries, as well as to outline the algorithm of actions to improve the practical application of extra-professional skills in the multifunctional activities of the library industry; to recognize capabilities and products of soft competencies as urgent in the period of resistance to the Russian invasion and competitive in the digital society environment.

Research methods are based on the effectiveness of the application of general scientific and special methods, in particular: methods of analysis, synthesis, logical method, terminological analysis, structural and genetic method, system and complex method, aspect analysis, etc.

Scientific novelty of the study consists in an extended analysis of soft skills elements application in the formation of innovative models of library–user relations, taking into account civilizational challenges, the military state in the country, as well as the emphasis on key aspects of today’s relevance: challenges, categories, needs, approaches and models.

Main conclusions. The study examines the resourcefulness of soft skills components as integral options of success. Developments and the potential of using skills to increase the pace of trendiness and reveal opportunities in the library industry are considered. It has been proven that the practice and creativity of applying soft skills components in libraries on a permanent and long-term basis are especially relevant during the period of martial law; effectively demanded according to the theory of generations; form a new focus; have substantive leadership in the library and information industry; prevent both professional and industry destructiveness. The above is the significance of the libraries transformation, taking into account library practices and modifications of library activity. Further key priorities are grounded, as well as emphases for overcoming obstacles on the way to the library specialist’s success in the effective application of soft skills are substantiated.

Keywords: skills; soft skills; soft technologies; non-specialized and ultra-professional skills; social competencies; soft competencies; professional skills; application of soft skills in the work of libraries; tutoring practice; dynamics of skills in the library and information industry.

Стаття надійшла до редакції 20.07.2023 р.